

СТАВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

З метою вивчення ставлення здобувачів вищої освіти до організації онлайн навчання та подальшого удосконалення освітнього процесу в Університеті було проведено опитування. Опитування проводилось в електронному вигляді, двічі, у період з 8 по 14 квітня та з 5 по 12 травня 2020 року. У квітні в опитуванні взяли участь **1062** здобувача вищої освіти (**30,4%** від загальної кількості здобувачів, які навчаються за очною (денною, вечірньою) та заочною формами навчання), у травні – **1110** здобувача (**31,8%**), які здобувають бакалаврський чи магістерський ступінь. Узагальнені дані щодо розподілу здобувачів – учасників опитування, за курсами, представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл здобувачів, які взяли участь в опитуванні, за курсами

Курс	Кількість учасників опитування	
	Квітень, 2020	Травень, 2020
За бакалаврським рівнем вищої освіти:		
перший	298 чол. (28,1% усіх опитаних)	292 чол. (26,3% усіх опитаних)
другий	281 чол. (26,5%)	330 чол. (29,7%)
третій	200 чол. (18,8%)	223 чол. (20,1%)
четвертий	191 чол. (18%)	148 чол. (13,3%)
За магістерським рівнем:		
перший	92 чол. (8,7%)	117 чол. (10,5%)
Всього:	1062 учасника	1110 учасників

Збільшення активності здобувачів вищої освіти під час другого опитування підвищила статистичну достовірність отриманих даних (за усіма формами навчання взяли участь в опитуванні понад 20% здобувачів) (таблиця 2).

Таблиця 2

Розподіл здобувачів, які взяли участь в опитуванні, за формами навчання

Форма навчання	Кількість учасників опитування (відсоток від загальної кількості учасників)	Відсоток учасників від кількості здобувачів, які навчаються за даною	Кількість учасників опитування (відсоток від загальної кількості учасників)	Відсоток учасників від кількості здобувачів, які навчаються за даною
	Квітень, 2020		Травень, 2020	

		формою		формою
очна (денна)	911 чол. (85,8%)	36,4%	888 чол. (80%)	35,4%
очна (вечірня)	24 чол. (2,3%)	13,4%	39 чол. (3,5%)	21,8%
заочна	127 чол. (12%)	15,8%	183 чол.(16,5%)	22,8%
Всього:	1062 учасника		1110 учасників	

Учасники опитування мали змогу оцінити якість організації онлайн навчання в Університеті, в цілому. Розподіл відповідей представлено у таблиці 3.

Таблиця 3

Оцінка здобувачами вищої освіти якості організації онлайн навчання в Університеті

Оцінка	Кількість опитаних	
	Квітень, 2020	Травень, 2020
5 - задоволений повністю	293 чол. (27,6%)	341 чол. (30,7%)
4 - в більшій мірі задоволений	505 чол. (47,6%)	487 чол. (43,9%)
3 - не в повній мірі задоволений	196 чол. (18,5%)	216 чол. (19,5%)
2 - незадоволений	68 чол. (6,4%)	66 чол. (5,9%)

Більшість опитаних здобувачів задоволені якістю організації онлайн навчання: у квітні задоволених повністю та в більшій мірі було 798 чол. (75,2%), у травні – 828 чол. (74,6%).

Відповідаючи на питання «З якими труднощами Ви зіткнулися під час онлайн навчання?» здобувачі вищої освіти мали можливість вибрати відповіді із запропонованого списку (без обмеження кількості виборів) або написати свій варіант відповіді. Розподіл відповідей здобувачів щодо труднощів, з якими вони зіткнулись представлений у таблиці 4.

Проаналізувавши інформацію, яка наведена у таблиці 4, можна констатувати, що робота, яка була проведена колективом Університету після підведення підсумків першого, квітневого, опитування, значно покращила рівень організації онлайн навчання. Про що свідчить зменшення кількості здобувачів, які відзначили ті чи інші проблеми.

Наприклад, більш ніж у чотири рази зменшилась кількість здобувачів, які вказували як труднощі «відсутність контролю рівня отриманих знань» (17,5% - у квітні та 3,8% - у травні); у двічі зменшилась кількість опитаних, які зазначили як труднощі «надмірну кількість навчальних завдань» (31,1% у квітні, і 15,8% у травні); «обмеження в отриманні практичних навичок» - зменшення більш ніж у тричі; «відсутність можливості вільно спілкуватися з викладачем» - зменшення більш ніж у двічі, ін.

Здобувачі надали власні варіанти труднощів, з якими вони зіткнулись. У квітневому опитуванні усі варіанти труднощів, які написали здобувачі, були згруповані наступним чином:

1. Технічні проблеми
2. Труднощі здобувача
3. Труднощі, які виникають через викладача
4. Комплексні труднощі
5. Пропозиції

Під час узагальнення результатів травневого опитування даний підхід групування також виявився доцільним.

Таблиця 4

Труднощі, з якими зіткнулися здобувачі вищої освіти, під час онлайн навчання

Список запропонованих здобувачам труднощів	Кількість опитаних	
	Квітень, 2020	Травень, 2020
Проблеми з самоорганізацією, навчання вдома пов'язане з високим рівнем відволікання	351 чол. (33,1%)	144 чол. (12,9%)
Надмірна кількість навчальних завдань	330 чол. (31,1%)	175 чол. (15,8%)
Залежність від технічних засобів	302 чол. (28,4%)	111 чол. (10%)
Погана якість домашнього інтернету	300 чол. (28,2%)	162 чол. (14,6%)
Обмеження в отриманні практичних навичок	286 чол. (26,9%)	90 чол. (8,1%)
Відсутність можливості вільно спілкуватися з викладачем	249 чол. (23,4%)	98 чол. (8,8%)
Відсутність контролю рівня отриманих знань	186 чол. (17,5%)	42 чол. (3,8%)
Недостатня тривалість заняття (обмеження в часі)	162 чол. (15,3%)	23 чол. (2,1%)
Якість матеріалу, що викладається	122 чол. (11,5%)	24 чол. (2,2%)
Недостатньо теоретичних матеріалів для виконання тестів і / або завдань	110 чол. (10,4%)	32 чол. (2,9%)
Відсутність можливості спілкування з іншими здобувачами	108 чол. (10,2%)	35 чол. (3,2%)
Не маю технічних засобів для онлайн навчання	94 чол. (8,9%)	57 чол. (5,1%)
Потреба у навчанні тому, як працювати в режимі онлайн	55 чол. (5,2%)	10 чол. (0,9%)

Слід зазначити, що значно зросла кількість відповідей про те, що труднощі відсутні і були такі коментарі: «Все сподобалось», «Усе добре», «Все чудово!», «Немає ніяких нарікань! Як говориться, крутимось як можемо. Спасибі, що хоч так навчають», «Не існує перешкод для навчання», «Дуже зручно і підвищили ефективність», ін.

Але у порівнянні з відповідями квітневого опитування значно зросла кількість комплексних труднощів.

Узагальнені результати відповіді здобувачів на питання щодо можливості, в подальшому (при форсмажорних обставинах), проведення аудиторних занять онлайн представлені у таблиці 5.

Також здобувачі мали можливість надати свій варіант відповіді.

Щодо відповіді здобувачів вищої освіти на питання «Що в організації онлайн навчання, на Вашу думку, потребує покращення?» у травневому опитуванні здобувачі виявили значно більшу активність і надали свої пропозиції та конструктивну критику, які слід врахувати у подальшій роботі.

Таблиця 5

Ставлення здобувачів до можливості, в подальшому (при форсмажорних обставинах), проводити аудиторні заняття онлайн

Відповідь	Кількість учасників опитування	
	Квітень, 2020	Травень, 2020
Так	880 чол. (82,9% усіх опитаних)	890 чол. (80,2% усіх опитаних)
Ні	150 чол. (14,1%)	180 чол. (16,2%)

Узагальнивши та проаналізувавши їх, можна виокремити наступні напрями роботи щодо покращення організації та підвищення ефективності онлайн навчання в Університеті:

1. Створення в Університеті невеликого резерву обладнання (ноутбук, мікрофони, вебкамери тощо), які у випадку форс-мажорних обставин, можна було б надати викладачам на прокат.

2. Формування резервних, крім додатку Zoom, можливостей спілкування / навчання здобувачів вищої освіти та проведення відповідного навчання викладачів щодо користування ними. Наприклад, користування платформою Google Classroom чи Skype для проведення занять тощо.

3. Створення відео та документальних підказок для здобувачів вищої освіти щодо навчання у додатку Zoom, користування платформою Google classroom чи Skype тощо. Розміщення їх на сайті Університету.

4. Удосконалення зворотного зв'язку зі здобувачами шляхом побудови його алгоритму, наприклад: зауваження щодо помилок, недоробок; що виконано добре; що можливо покращити. Також встановити максимальний термін надання зворотного зв'язку, наприклад, протягом 5 робочих днів.

5. Перегляд змісту навчальних дисциплін з метою скорочення навчального матеріалу та виокремлення ключових ідей.

6. Перегляд підходів до організації та змісту самостійної роботи здобувачів (зменшення кількості та об'єму домашніх завдань; створення комплексних завдань з урахуванням міжпредметних зав'язків, проектного чи творчого підходу, командної роботи тощо).

7. Включення до силабусів навчальних дисциплін посилань на рекомендовані онлайн-курси, які доповнять заняття викладача.

8. Перегляд навчально-методичного забезпечення за змістом та підходами до його організації.

9. Надання співпрацівниками бібліотеки Університету доступу до електронних джерел з навчальних дисциплін або посилань, які є у вільному доступі, та інформування про них здобувачів.

10. Врахування гарантми освітніх програм позитивної критики здобувачів у процесі реалізації освітньої програми.